

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 227

van **TOM ONGENA**

datum: 17 april 2023

aan **JAN JAMBON**

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN, CULTUUR, DIGITALISERING EN FACILITAIR MANAGEMENT

Cultuurpactdecreet - Burgerparticipatie in lokaal cultuur- en sportbeleid

De burger van vandaag engageert zich niet noodzakelijk meer via een klassieke adviesraad. Steeds vaker wordt hij rechtstreeks betrokken (denk maar aan initiatieven zoals de burgerbegroting, online bevestigingen over de plaatsing van nieuwe bomen of nieuwe vuilnisbakken, werksessies over trage wegen, ... etc.).

Veel lokale besturen vragen zich immers af hoe ze klassieke adviesraden nog in een modern bestuur kunnen inpassen (zie bv. <https://www.vvsg.be/kennisitem/vvsg/hervorming-adviesraden>).

Nu rees ten tijde van het inwerking treden van het decreet Lokaal Bestuur al de vraag hoe artikels 6-7 van het Cultuurpactdecreet toegepast moeten worden in de huidige context.

De toenmalige minister van Sport en Cultuur antwoordde op vragen om uitleg (nr. 856 en nr. 878 (2018-2019)) al dat een klassieke adviesraad niet meer vereist was, wel inspraak over het cultuurbeleid:

“Het blijkt ook dat de organisatie van een cultuurraad in zijn ‘traditionele vorm’ kan maar niet moet, maar het moet wel een ‘vorm van cultuurraad’ zijn. Belangrijk bij dit alles is om de organisatie van een bredere burgerparticipatie voor ogen te hebben en te zorgen voor een dynamische aanpak, weliswaar binnen de wettelijke klijtlijnen. De ‘som’ van de regeltjes uit het decreet Lokaal Bestuur, het decreet Lokaal Cultuurbeleid en het Cultuurpact laat nog heel wat ruimte voor initiatieven voor een bredere betrokkenheid en meer inhoudelijke diepgang.”

Bij uitbreiding geldt dit standpunt ook voor de sportraad, die ook onder ‘cultuur’ valt zoals het in 1974 gedefinieerd werd.

De Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) deelt dit standpunt en bevestigt dat een cultuur- (of sport-)raad niet vereist is, maar inspraak over het cultuur- en (sport-)beleid wel: <https://www.vvsg.be/kennisitem/vvsg/beleidsparticipatie-verplichtingen-voor-lokale-besturen>

Sommige gemeenten gaan daarom ook over tot de opheffing van cultuur- of sportraden in hun klassieke vorm en richten meer thematische avonden in over sport- of cultuurbeleid. Daarin is geen vaste structuur meer met een voorzitter en penningmeester zoals bij de klassieke adviesraden. Ook wordt minder belang gehecht aan het ‘lid’ zijn

van deze raad, dat meestal beperkt is tot sportclubs of cultuurverenigingen. De gemeente wil deze participatie breder trekken. Ook burgers die geen lid zijn van een sportclub maken immers gebruik van sportinfrastructuur en betalen de gemeentebelastingen waarmee die gefinancierd worden.

De inspecteurs van de Cultuurpactcommissie lijken evenwel een stringenter interpretatie aan te houden, en veel gewicht te geven aan het woord 'adviesorgaan' in art. 6-7 van het Cultuurpactdecreet.

Het Cultuurpact werd opgericht aan het einde van de eerste staatshervorming toen de gemeenschappen werden opgericht, om discriminatie om ideologische of filosofische redenen in het cultuurbeleid (in de brede zin) te voorkomen.

De intenties daarvan waren goed, maar moeten ook gezien worden in de tijdsgeest van de jaren '70 toen men de dominantie van één zuil per landsgedeelte vreesde. Vijftig jaar later, klinken er al eens bedenkingen op deze oude wetgeving.^[1] De hedendaagse maatschappij is inmiddels fundamenteel geëvolueerd, maar het Cultuurpactdecreet gaat nog terug op bepalingen uit 1974.

1. Kan uit art. 6-7 van het Cultuurpactdecreet worden afgeleid dat een adviesraad (voor cultuur of sport) in zijn klassieke vorm vereist is?
2. Dient een vorm van participatie voor cultuur- of sportbeleid een vaste administratieve structuur met voorzitters, penningmeester, bestuursleden te hebben?
3. Dient een vorm van participatie voor cultuur- of sportbeleid een minimale vergaderfrequentie te hebben?
4. Dienen burgers in de mogelijkheid te zijn om een vorm van participatie voor cultuur- of sportbeleid zelf samen te roepen? Of is het voldoende dat de participatie bv. éénmaal per kwartaal) samenkomt?
5. Uit de rechtspraak van de Raad van State blijkt dat voor een schending van het Cultuurpact er een discriminatie moet zijn om ideologische en filosofische redenen of om een aantasting van de rechten en vrijheden van de ideologische en filosofische minderheden.^[2]

Lijkt het risico op discriminatie niet veeleer te verminderen door deelname aan participatie van het sportbeleid niet te beperken tot sportclubs, maar iedere burger de mogelijkheid te geven om deel te nemen aan deze vergaderingen?

6. Achten de Vlaamse Regering het wenselijk dat een federale commissie zich uitspreekt over het Vlaamse cultuurbeleid, in het licht van de homogene bevoegdheidspakketten? Kan de handhaving van de beginselen in dit decreet niet beter plaatsvinden binnen de huidige vormen voor administratief toezicht op de lokale besturen, zonder een federale commissie?

^[1] [Ons erfdeel, 1989, blz. 237, "Vijftien jaar cultuurpactwet"](#)

[Knack, "Het Cultuurpact is voorbijgestreefd, en houdt de verzuiling in stand", Jurgen Goossens \(Ugent\)](#)

^[2] [Rechtskundig Weekblad, 25 mei 1985, Nr. 39, blz. 2664, "De vast nationale cultuurpactcommissie en de Raad van State."](#)

Deze vraag werd gesteld aan de ministers Jan Jambon (227), Bart Somers (269), Ben Weyts (494)

JAN JAMBON

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN,
CULTUUR, DIGITALISERING EN FACILITAIR MANAGEMENT

GECOÖRDINEERD ANTWOORD

op vraag nr. 227 van 17 april 2023

van **TOM ONGENA**

1. Ik verneem dat er omtrent de door de Vlaamse vertegenwoordiger aangehaalde problematiek een klacht loopt bij de Vaste Nationale Cultuurpactcommissie. Ik kan en wil hier uiteraard niet in tussenkomen.

Overeenkomstig de artikelen 6 en 7 van de cultuurpactwet moet een lokaal bestuur minstens één adviesorgaan, bevoegd voor alle culturele aangelegenheden (zoals cultuur, sport en jeugd), inrichten. Daarin moeten alle gebruikers en ideologische en filosofische strekkingen vertegenwoordigd kunnen zijn.

De basisregels van het Cultuurpact kunnen decretaal aangevuld worden. Dat is momenteel het geval voor het lokaal cultuurbeleid en het jeugdbeleid.

Voor het sportbeleid is geen apart adviesorgaan meer nodig. Indien een lokaal bestuur geen sportraad meer heeft, dan moet het advies vragen aan het adviesorgaan bevoegd voor culturele aangelegenheden.

De cultuurpactwet legt geen formele vorm op voor de inrichting van dat adviesorgaan.

Wel is het zo dat een adviesorgaan, vanuit het Cultuurpact, moet worden samengesteld uit minimaal de gebruikersgroeperingen en de ideologische en filosofische strekkingen die aanwezig zijn in de gemeente. Ook particuliere gebruikers kunnen lid worden van het adviesorgaan.

Het adviesorgaan brengt op eigen initiatief of op verzoek van het lokaal bestuur formeel advies uit over culturele aangelegenheden. Dus ook bij de uitvoering van het cultuurbeleid moet het adviesorgaan uit eigen beweging zijn mening kunnen formuleren in de vorm van een advies.

Bij een advies moet het lokaal bestuur motiveren waarom ze in voorkomend geval van dat advies afwijkt.

2. Een structuur met voorzitters, penningmeester en bestuursleden is niet verplicht. Als dit het geval is, is dit een keuze van het lokaal bestuur of van de adviesraad zelf. Maar dat belet niet dat de leden op eigen initiatief samen moeten kunnen vergaderen en adviezen uitvaardigen.

Het huishoudelijk reglement van een adviesraad waarin organen en structuren worden opgenomen wordt wel best ter goedkeuring voorgelegd aan de gemeenteraad.

Bovendien bepaalt het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur dat, onder voorbehoud van wettelijke en decretale bepalingen die op dit gebied gelden, alleen de gemeenteraad kan overgaan tot de organisatie van raden en overlegstructuren die als opdracht hebben op regelmatige en systematische wijze het gemeentebestuur te adviseren.

3. Het lokaal bestuur mag een minimale vergaderfrequentie opleggen, maar geen maximale vergaderfrequentie bepalen, aangezien het adviesorgaan op elk moment op eigen initiatief moet kunnen adviseren over het cultuurbeleid.
4. De cultuurpactwet geeft aan de gebruikers (particulieren of verenigingen) de mogelijkheid om te participeren aan de adviesorganen voor culturele materies. Hoe die participatie gebeurt hangt af van de organisatie van het adviesorgaan. In ieder geval is een samenroeping van een adviesorgaan door individuele burgers in de praktijk niet werkbaar, als het adviesorgaan geen vaste organisatie en structuur heeft. Het adviesorgaan moet immers autonoom advies kunnen verstrekken aan het lokaal bestuur.

Ook beschikken burgers op grond van het decreet lokaal bestuur minimaal over de volgende participatiemogelijkheden:

- Het agenderingsrecht (artikel 304, §1 en §5 DLB) biedt inwoners de mogelijkheid om voorstellen en vragen op de agenda van de gemeenteraad te zetten.
- Het recht om verzoekschriften in te dienen bij de organen van de gemeente (artikel 28 Grondwet en artikel 304, §2 en §5 DLB).
- Inwoners van een gemeente kunnen een volksraadpleging afdwingen (artikel 309 e.v. DLB). Het decreet lokaal bestuur bepaalt onder welke voorwaarden een volksraadpleging op initiatief van de inwoners moet worden georganiseerd. Een volksraadpleging kan enkel betrekking hebben op ja/nee-vragen.

Naast voornoemde verplichte participatiemogelijkheden kan de gemeenteraad ook andere initiatieven nemen om inspraak van burgers te bevorderen (artikel 304, §4 DLB).

5. De cultuurpactwet beperkt de deelname aan het adviesorgaan niet tot bepaalde gebruikers. De beperking tot sportclubs of andere door de gemeente erkende verenigingen is een keuze van bepaalde lokale besturen, die in strijd is met de cultuurpactwetgeving. De Cultuurpactwet biedt integendeel net veel ruimte voor aanvullende participatieve betrokkenheid naast de adviesraad.
6. De Vaste Nationale Cultuurpactcommissie is een nationale commissie. De leden worden aangeduid door de politieke fracties in de gemeenschapsparlementen. De Cultuurpactcommissie bestaat o.a. uit 13 Vlaamse leden die een eed hebben afgelegd bij de voorzitter van het Vlaams Parlement.

De bescherming van de ideologische en filosofische strekkingen is in essentie een federale aangelegenheid, vastgelegd in de Belgische Grondwet. Deze bevoegdheid werd destijds aangewend voor de bescherming van de gebruikers om ideologische en filosofische redenen bij de overheidsmaatregelen inzake culturele aangelegenheden. De cultuurpactregels kunnen uiteraard aangevuld worden door de gemeenschappen. Een afschaffing van de Vaste Nationale Cultuurpactcommissie kan binnen de huidige bevoegdheidsverdeling enkel door de federale wetgever.

Ook nu kan de provinciegouverneur, in het kader van het administratief toezicht op de lokale besturen, beslissingen van lokale besturen die in strijd zijn met de cultuurpactwetgeving schorsen of vernietigen.